

Merhaba

gazetesinin her Çarşamba
okurlarına armağanıdır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ – Serdar CEYLAN**
maluz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

KONYA
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

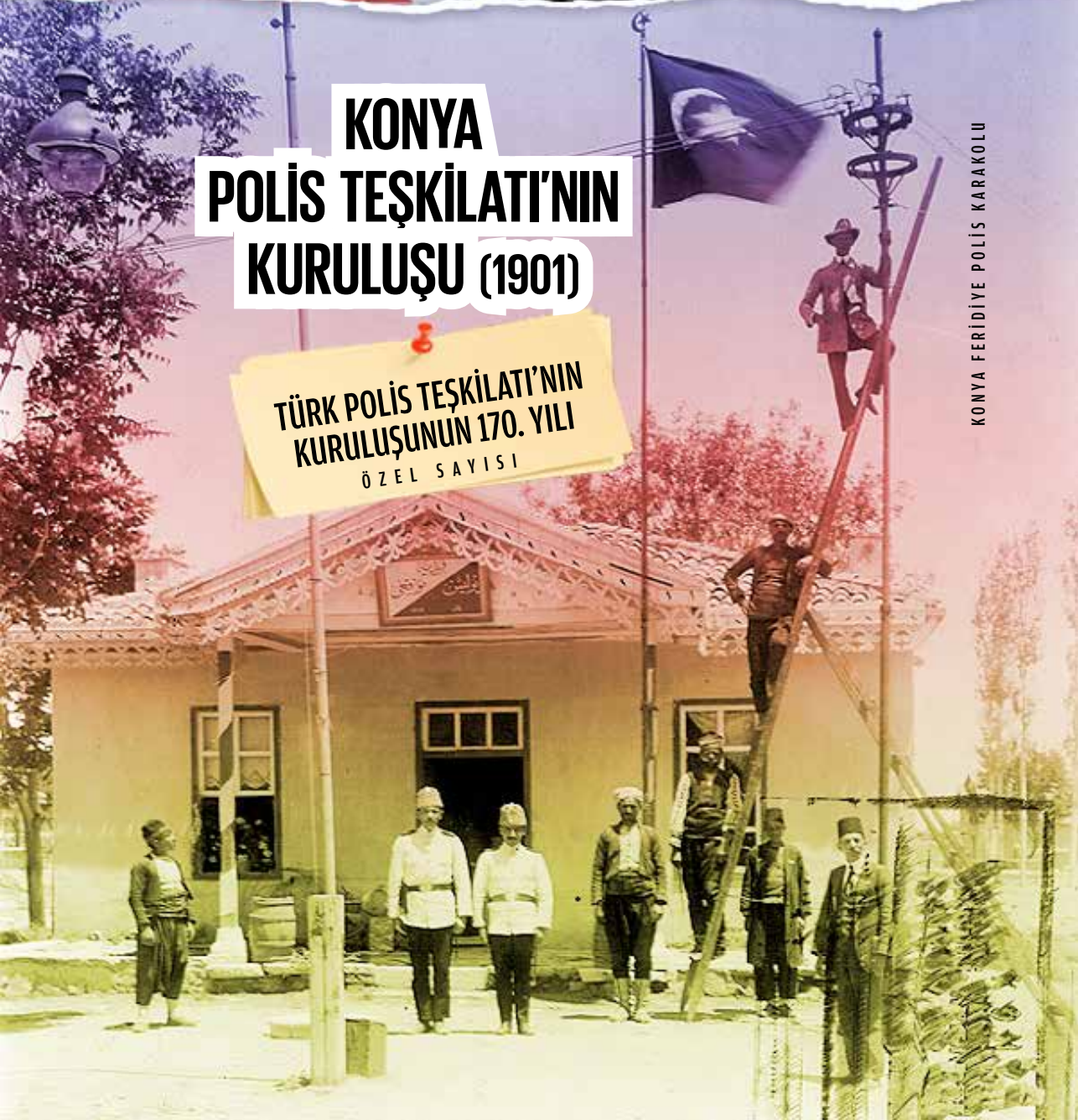
Göz Düşmeyin. Göz Konyayı

KONYA POLİS TEŞKİLATI'NIN KURULUŞU (1901)

TÜRK POLİS TEŞKİLATI'NIN
KURULUŞUNUN 170. YILI
ÖZEL SAYISI

KONYA FERİDİYE POLİS KARAKOLU

Av. Serdar
CEYLAN

TÜRK POLİS TEŞKİLATI'NIN KURULUŞUNUN 170. YILI VE KONYA POLİS TEŞKİLATI'NIN KURULUŞU ÖZEL SAYISI ÜZERİNE...

Türk Emniyet Teşkilatı'nın kuruluş günü 10 Nisan 1845 (12 Rebiü'l Evvel 1261) tarihi olarak kabul edilmektedir. 10 Nisan 1845'te İstanbul'da ilk polis teşkilatı kurul-

muş, görevleri de yine aynı tarihte yayımlanan Polis Nizamname-si'nde belirtilmiştir. İlk önce İstanbul'da kurulan polis teşkilatı, aynı yıllar içinde Konya'da da İstanbul teşkilatının gelişimini takip etmiştir.

Konya Polis Teşkilatı ise resmi olarak 1901/1902 yılında kurulmuştur. Bununla birlikte 1892'de Konya'da polisin varlığına dair izler mevcuttur. 11 Kasım 1892'de Dâhiliye Nezareti'nden Sadarete yazılan belgede; Konya'da komiserlerle beraber 7 polisin olduğu belirtilmektedir. Bu yıl Türk Polis Teşkilatı kuruluşunun 170. yılını kutluyor.

Konya Emniyet Teşkilatı'nın mensuplarından Sayın İbrahim Yılmaz'ın kitap olarak neşredilen akademik çalışmasını esas alarak, arşivimizdeki belge ve fotoğraflar ile bu alandaki çalışmalara da katkıda bulunması temennisi ile birlik ve beraberliğimizin, huzurun tesisinde gece gündüz demeden görev yapan teşkilat mensuplarına bir şükran ifadesi olarak özel sayımızı hazırladık.

Akademik Sayfalar olarak Türk Emniyet Teşkilatı'nın polis haftasını, "**Konya Polis Teşkilatı'nın Kuruluşu - Türk Polis Teşkilatının 170. Yılı Özel Sayısı**" ile kutluyor, katkılarından dolayı Konya İl Emniyet Müdürü Sayın Mevlüt Demir'e ve tüm emniyet teşkilatı mensuplarına teşekkür ediyoruz.

KONYA İL EMNİYET MÜDÜRLERİ

GÖREV SÜRESİ

İsmail Hakkı Bey

Muhsin GÖKKAYA

İsmail KÜNTAY

Zeki AKALIN

Adnan SANERK

Zeki DEMİRCİOĞLU

Rafet AÇIKALIN

Haydar ÖZKIN

Ahmet PAFTALI

Şefik BARLAS

Kenan KOÇ

Kenan AKTEKİN

Talip ALBAYRAK

Hasan SAYGILI

Nihat KANER

Reşat AKKAYA

Muharrem BARTIN

Atilla KOÇ

Hamza ESİN

Yahya SOY

Cemalettin ERTEM

Z.Abidin AYHAN

Ahmet Turan BULUŞ

Mehmet AKSU

M. Salih TUZCU

Hüseyin NAMAL

Mevlüt DEMİR

23.06.1951 - 29.10.1954

27.06.1955 - 16.03.1959

26.05.1959 - 27.04.1960

23.06.1960 - 19.08.1963

20.08.1963 - 25.09.1963

24.09.1963 - 26.05.1966

26.05.1966 - 30.12.1967

15.01.1968 - 11.11.1968

01.10.1970 - 10.08.1971

10.08.1971 - 02.01.1975

03.01.1975 - 30.09.1976

25.08.1976 - 13.02.1977

24.10.1977 - 21.01.1978

22.01.1978 - 15.02.1982

09.09.1982 - 09.09.1985

09.09.1985 - 09.09.1988

09.09.1988 - 31.01.1997

03.02.1997 - 16.12.1998

16.12.1998 - 22.12.2003

22.12.2003 - 20.09.2008

02.01.2009 - 28.01.2015

28.01.2015 - .....

KONYA İL EMNİYET MÜDÜRLERİ

Hüseyin Namal
02.01.2009 - 28.01.2015

Mevlüt Demir
28.01.2015 - .....

M. Cahit TUZCU
22.12.2003 - 20.09.2008

Mehmet AKSU
18.12.1998 - 22.12.2003

Ahmet Turan BULUŞ
03.02.1997 - 18.12.98

Z. Abdül AYYAN
09.09.1988 - 31.01.1997

Cemalettin ERTEM
09.09.1985 - 09.09.1988

Yahya SOY
09.09.1982 - 09.09.1985

Hamza ESİN
22.01.1978 - 13.02.1982

Azize KOC
24.10.1977 - 21.01.1978

Muammer BARTIN
25.08.1976 - 13.02.1977

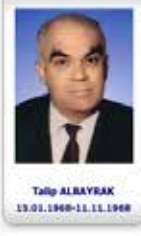
Ruşat AKKAYA
03.01.1975 - 30.09.1976

Nihat KANER
10.08.1971 - 02.01.1975

Hasan SAYGILI
01.10.1970 - 10.08.1973

Talip ALBAYRAK
13.01.1968 - 11.11.1968

Kenan AKTEKİN
26.05.1966 - 30.12.1967

Kenan KOÇ
24.09.1943 - 26.05.1966

Şefik BARLAS
20.08.1963 - 25.09.1963

Ahmet PAFTALI
23.06.1960 - 19.08.1963

Haydar ÖZKIN
26.05.1958 - 27.04.1966

Rafet AÇIKALIN
27.06.1953 - 16.03.1959

Zeki DEMİRCİOĞLU
23.08.1951 - 29.10.1954

Adnan SANERK

Zeki AKALIN

İsmail KÜNTAY

Muhlis GÖKKAYA

İsmail HAKKI

KONYA'DA POLİS TEŞKİLATININ KURULUŞU VE GELİŞİMİ

KONYA'DA POLİS TEŞKİLATININ KURULMASI

Türk tarihi boyunca en eski devirlerden Tanzimat'a kadar kolluk tarihi ile askeri tarih birbirinden ayrılmaz bir parçadır. Fatih Sultan Mehmet'in 1453'te İstanbul'u fethine kadar **subaşı**⁽¹⁾ unvanlı görevlinin emrindeki askerler dış güvenlik konusıyla beraber iç güvenlik konularında da önemli hizmetlerde bulunmuşlardır. Zamanla subaşı yeniçeri ağasının emrine girmiş-

(1) Subaşılar Osmanlı İmparatorluğu döneminde; barış zamanında asayişçi sağlayan, savaş zamanında da orduda çeşitli görevlerde bulunan subaylardır. Kazalarda sancak beyini temsil ederler. Genellikle kendilerine bir zeamet bağlanırdı. Kapıkulu askerleri arasından seçilirlerdi. Bir başka görevleri de vergilerin toplanması ve merkeze iletilmesidir. Osmanlı Devletinin kuruluşunda subaşılık kâdılıkta sonra gelen bir makamdı. Kadının verdiği hükümlerin infazı da subaşıya âitti.

tir.⁽²⁾

Tanzimat'ın ilanından sonra her eyalete ve sancağa sadece kolluk işlerinde görevli ve maaşlı **zaptiyeler**⁽³⁾ tayin edildi.⁽⁴⁾ Bu-

(2) Halim Alyot, Türkiye'de Zabıta, Kozan Ofset, Ankara 2008.; Hikmet Tongur, Türkiye'de Genel Kolluk, Kanaat Basımevi, Ankara 1946.

(3) İstanbul'da ve eyaletlerde kolluk hizmetleri kapıkulu askerleri, beylerbeyi ve sancakbeylerinin buyruğundaki yerel örgütlerce yerine getirilirdi. 1826'da Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra kolluk hizmetleri, umur-ı zaptiye denen düzensiz yerel örgütlerce yürütüldü. 1846'da Zaptiye Müşiriyeti'ne (sonradan Zaptiye Nezareti) bağlı asakir-i zaptiye denilen düzenli birlikler, Rumeli ve Suriye'de de yeni alaylar oluşturuldu.14 Haziran 1869'da yayımlanan Asakir-i Zaptiye Nizamnamesi uyarınca Bursa, Konya, Aydın, Ankara, Trabzon, Kastamonu, Adana, Hicaz ve Yemen'de birer zaptiye alayı kuruldu. Her vilayet, alay düzeyinde bir zaptiye dairesi sayıldı. Sancak merkezlerinde zaptiye taburları, kazalarda da bölükler oluşturuldu.1879'da zaptiye örgütü, Zaptiye Nezareti'nden alınıp geçici olarak Seraskerlik'e bağlandı. Daha sonra zaptiye'nin yerini jandarma almaya başladı. 9 Ocak 1903'te Jandarma Nizamnamesi yürürlüğe konunca zaptiye örgütünün varlığı da sona erdi.

(4) Tanzimat dönemi ile ilgili gelişmeler için Bkz: Musa Çadircı Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin

↓ Cellat   ↓ Cellat başı   ↓ Subaşı   ↓ Ases başı   ↓ Böcek başı

nunla beraber ülke çapında yekpare bir teşkilat kurulamadı. 20 Mart 1845 tarihinde yayınlanan 17 maddelik **Polis Nizamnamesi** ile bu teşkilat kurulmuş oldu.⁽⁵⁾

1879 tarihinde emniyet ve asayiş işleri **Zaptiye Müşiriyeti** uhdesinden alınıp Seraskerliğe verdi. Bu durumda Zaptiye Nezareti, yeni adıyla **Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti** olarak yeni bir teşkilatlanmaya doğru gitti. Uygulama İstanbul'da başlatılmıştı. İstanbul polis teşkilatı günden güne düzenlenmekte ve gelişmekte idi. 1880/1881 yılında İstanbul'un emniyet ve asayişle görevli olan zaptiyeler tamamen kaldırılarak yerlerine polis bölgesi dışında iş görmek üzere jandarma görevlendirildi.⁽⁶⁾

İlk önce İstanbul'da kurulan polis teşkilatı, aynı yıllar içinde taşrada da yayılarak İstanbul teşkilatının gelişimini takip etti. 1898/1899 yılında Edirne, Selanik, Yanya, Erzurum, Sivas, Aydın, Van, Suriye, Beyrut, Ankara, Adana, İzmir vilayetlerinde bir ser-komiser idaresinde polis teşkilatı kuruldu. Bu gelişmeleri 1901/1902 yılında **Konya**, Trabzon, Yemen, Halep, Bağdat, Basra, Musul, Bitlis, Çatalca, Trablusgarp, Mamüratülaziz vilayetlerinde polis teşkilatının kurulması takip etti.⁽⁷⁾ 1908'de II.

Meşrutiyetin ilanı ile birlikte devlet teşkilatında önemli değişiklikler meydana geldi. Bu süreçten etkilenen Zaptiye Nezareti 1908'de lağvedildi. Nezaretin yerine emniyet ve asayiş işlerinden sorumlu olacak olan Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti kuruldu.⁽⁸⁾

PERSONEL SAYILARI VE PERSONEL AÇIĞINI GİDERME ÇALIŞMALARI

Konya Polis Teşkilatı resmi olarak 1901/1902 yılında kurulmasına rağmen 1892'de Konya'da polisin varlığına dair izler mevcuttur. 11 Kasım 1892'de Dâhiliye Nezareti'nden Sadarete yazılan belgede; Konya'da komiserlerle beraber 7 polisin olduğu, vilayetin büyüklüğü ve nüfusunun çokluğu göz önüne alındığında yönetimin mümkün olmadığı, mevcut personele 11 personelin daha ilave edilmesi gerektiği bilgileri verilmekte, yani durum değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu belge zaptiye teşkilatından polise geçiş sürecinde, henüz zaptiye teşkilatının ortadan kalkmadığı polis teşkilatının ise kuruluş aşamasının ilk evrelerinde olduğu bir döneme rastlamaktadır.⁽⁹⁾

(8) Güler Yarcı, "Osmanlı Polis Kıyafetleri Ve Mütahhit Terziler, (1908-1923)"TÜRK KÜLTÜRÜNDE TERZİLİK, S:2/2 Temmuz 2009.

(9) Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA). DahiliyeMektubi Kalemi (DH. MKT.) 2014/85.; "Konya vilayetinde maa komiser yedi nefer polis mevcut olduğundan vilayetin cesameti ve nüfusunun kesreti cihetiyle, bununla idare-i maslahat kabil olmadığından mevcuda ilaveten on bir nefer polis istihdamına ve yenden istihdam olunacak polisler için senevi altmış dört bin kuruş masraf ihtiyacına lüzum olacağı ve bu masraf için de igtam-ı teftiş memuriyetinde istihdam olunmakta olan memurlar kullanılmayıp igtamı teftiş işi polislere gördürüldüğü halde bunlara verilen paranın karşılık olacağı ifadesine ve neferatina dair Konya vilayeti Meclis-i İdare'sinden tevarüd ile

Sosyal ve Ekonomik Yapısı, TTK Yayınları, Ankara 1997.

(5) Alyot, Türkiye'de Zabıta, Kozan Ofset, Ankara 2008, s 29-30.

(6) Tongur, Türkiye'de Genel Kolluk, Kanaat Basımevi, Ankara 1946, s 165-167.

(7) Tongur, Türkiye'de Genel Kolluk, s 167.

Konya Polis Mektebi IV. Devre Mezunları ve Öğretmenleri.

1892'de Konya'da 7 polis görev yaparken **25 Ekim 1910** tarihi itibarıyla bir başkomiser, dört ikinci komiser, altı üçüncü komiser, sekiz komiser muavini, altmış dört polis memuru olmak üzere toplam 83 personel görev yapmaktadır.⁽¹⁰⁾ Konya Emniyetinin personel sayısı önemli ölçüde artmasına rağmen, 5 sancağı ve 28 kazası bulunan bir vilayet için henüz çok yetersizdir.

23 Haziran 1913 tarihinde merkez ve taşra teşkilatının personel durumu, ilave lazım gelen personel ile kazalardaki personel sayıları hakkındaki değerlendirmeler *Tablo 3.1.*'de gösterilmiştir.

mazbatayı melfufiylemaan takdim kılınmış ve vakıa Konya gibi bir milyon nüfusu havi bir vilayette yedi polisle ve buna yakın olan Sivas vilayetinin beş polisle idaresi kabul olmadığından bunlara..."

(10) BOA. Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Muhasebe Kalemî (DH. EUM. MH.) 19/22.

tir⁽¹¹⁾.

Tablo incelendiğinde 23 Haziran 1913 tarihi itibarıyla Konya'daki polis sayısının 1892 yılına nazaran önemli miktarda arttığı görülmektedir. 1892 yılında kazalar dâhil rütbelilerle beraber 7 olan polis sayısı 1913 yılına gelindiğinde -tabloda okunamayan beş kazanın polis sayıları hariç-, rütbeliler dâhil 146 olmuştur.

Fakat bu artışa rağmen özellikle kazalarda ciddi bir personel açığı göze çarpmaktadır. 11082 nüfuslu Akşehir kazasının 3 personelle, 7073 nüfuslu Ermenek kazasının 1 personelle, 10325 nüfuslu Bor kazasının 2 personelle, emniyet ve asayişinin sağlanmasının imkânsızlığı ortadadır. Tablodan anlaşıldığı gibi ila-

(11) BOA. DH. EUM. Muhaberat ve Tensikat Müdüriyeti Belgeleri (MTK.) 74/12

Tablo 3.1: Konya Vilayeti polis mürettebat mevcudesiyle miktarı nüfusu ve saireyi havi cedveldir.

Şehrin İsmi	Nüfusu	Savaş Böl-gelerinden Gelenlerle Beraber Mevcudu				İlave Lazım Gelen Personel			Düşünceler (Özet olarak verilmiştir)
		Komiser	Kıdemli Komiser Muavini	Komiser Muavini	Polis Memuru	Komiser an	Kom. Muavini	Polis Memuru	
Konya Merkez Kasabası	55648	3	1	13	49	5	6	53	
Akşehir Kasabası	11082		1		2			7	Kasaba büyüktür istasyonu vardır artırılması gerekir
İlgın Kasabası	3745		1		1			3	İstasyonu vardır. Artırılması gerekir.
Beyşehir Kasabası	2241				1		1	2	Artırılacak miktar ile sayı yeterlidir.
Seydişehir Kasabası	4896				1		1	2	"
Bozkır Kasabası	1601				1		1	1	"
Ermenek Kasabası	7073				1		1	2	Artırılması gerekir.
Karaman Kasabası	8848			1	2			2	İstasyonu ve önemi vardır. Artırılması gerekir
Ereğli Kasabası	5337		1	2				2	"
Sultanıye Kasabası	4135		1				1	1	"

Aşağıdaki tabloda ise 1913'te Konya merkeze bağlı mevcut karakolların isimleri, mahalle sayıları, mevcut personelleriyle ilave lazım gelen personel sayıları verilmiştir(1).

Karakolun İsmi	İhtiva Ettiği Mahalle Sayısı	Karakolun Mevcudu			İlave Lazım Gelen Personel		
		Komiser	Komiser Muavini	Polis Memuru	Komiser	Komiser Muavini	Polis Memuru
Hükümet Dairesi	25	2	6	15		2	2
İstasyon			1	2	1		4
Feridiye	15		1	5	1		4
Larende	15		1	6			2
Sarı Yakup	16		1	6	1		2
Sarı Hasan	14		1	4	1		2
Köprübaşı	28		1	6	1		2
Topraklık	19		1	5			2
Toplam	148	2	13	49	5	2	20

(1) BOA. DH. EUM. MTK. 74/12

ve lazım gelen personel, mevcut personelden daha fazladır.

Konya merkezde sekiz karakol bulunmakta olup bu karakollarda toplam 64 personel görev yapmaktadır. Bu karakollardan **Feridiye**⁽¹²⁾ ve **Köprübaşı karakolları**⁽¹³⁾ halen aynı isimle mevcudiyetlerini devam ettirmektedirler. Yakın zamana kadar Konya Valilik binasında, **Merkez Karakolu** ismiyle faaliyette bulunan ve karakolların Polis Merkezlerine dönüştürülmesi sürecinde kapatılan karakol, Hükümet Dairesi ismiyle anılan karakol olmalıdır. Bu karakolun yeri halen Konya Emniyet Müdürlüğü'nün idari kısımlarından biri olarak kullanılmaktadır.

Karakolların personel sayıları ile aynı dönemde kazalardaki polis sayıları mukayese edildiğinde karakollardaki personelin yetersiz olmakla birlikte kazalara nazaran normal bir seviyede olduğu, ayrıca her karakolda en az bir rütbeli memurun bulunduğu görülmektedir. Bu durum vilayet merkezindeki karakollara büyük önem atfedildiğini ortaya koymaktadır.

1915'e gelindiğinde Konya polis kadrosu 4 ikinci komiser, 23 komiser muavini ve 102 polis memuru olmak üzere toplam 129 personelden oluşmaktaydı. Bu sayı 1913 yılına göre düşüş göstermiştir ki bunun da nedeni vilayetten ayrılan sancaklardır. Örneğin; 4 Nisan 1915 tarihinde

Konya'dan ayrılan Niğde livasına 1 ikinci komiser, 3 komiser muavini ve 11 polis memuru verilerek 14 Nisan 1915 tarihinde bu memurların Konya kadrosundan ilişkileri kesilmiştir. Yeni kurulan Mersin Emniyet Müfettişliği'nde istihdam edilmek üzere 24 Ocak 1916 tarihinde 2 polis memurunun daha ilişkisinin kesilmesiyle Konya polis kadrosu 112'ye düşmüştür.⁽¹⁴⁾ 1916/17 başında bu ayrılmalardan dolayı karakollar devriye çıkaramayacak dereceye gelmişti. Devriyeler bir polis memuru ile bir takviye personelden oluşuyordu. Devriye sayısının az, mahallelerin ise geniş olması meydana gelen olaylardan haberdar olunmasını geciktiriyordu.⁽¹⁵⁾

Yukarıda açıklandığı üzere Konya polis teşkilatının personel yönünden desteklenmesi gerekmektedir. Bu ihtiyacı gidermek amacıyla bazı tedbirlere başvurulmuştur. Öncelikle Konya Valiliği; Konya şehrinin oldukça geniş bir mekân olduğu, bağ ve bahçelerle birlikte dağınık bir görünüm sergilediği, demiryolu güzergâhında bulunması hasebiyle de yabancı ve şüpheli şahısların gelip gittiği gibi sebepler-

(12)

(13)

(14) BOA. DH. EUM. Seyr ü Sefer Kalemi (SSM.) 10/73.; "331 senesinde Konya kadrosu dört komiser-i sani ile yirmi üç muavin ve yüz iki polis memuru iken 22 Mart 331 tarihinde sadır olan irade-i seniyye-i padişahı üzerine Konya'dan irtibatı fek edilen ve istiklalietkesb eden Niğde livasına Nezareti celileninolbabdaki emri üzerine bir ikinci komiser ile üç muavin ve onbir polis memuru tefrik edilerek 1 Nisan 331 tarihinde alakaları kat ve Niğde'ye nakl ettiklerinden Konya kadrosu üç komiseri sani ile yirmi muavin ve doksan bir polise tenzil etmişti. İcra-i ihdas olunan emniyet müfettişlikleri maiyetinde ve Mersin'de istihdam edilmek üzere yine nezaret-i celilenin tahrirat-ı mahsusasinatevfi-gan iki polis memuru tefrik ve 11 Kanun-i Sani 331 tarihindeirtibatı kat' edilmiş..."

(15) BOA. DH. EUM. SSM.10/73.

den bahsederek mevcut sekiz karakola ilaveten 8 ile 10'ar personeli olan iki karakolun daha kurulması gereğini bir tahrirat ile ifade etmiştir. Ayrıca 15 görevlisi olacak şekilde bir **Adliye Karakolu**'nun kurulmasının, bunlara ilaveten Sille ve Kadınhanı nahiyeleri için de birer komiser muavini sorumluluğunda 3 veya 4 memurun görevlendirilmesinin uygun olacağı da bildirilmektedir.⁽¹⁶⁾

Konya polis teşkilatının personel yönünden takviyesi için ikinci adım Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden gelmiştir. 27

(16) BOA. DH. EUM. MTK.74/12.; "Birçok bağ ve bahçeleri ihtiva eden Konya şehri vasi ve emakini dağılık bir halde olup gerek muhacirinin ve gerek birçok yabancıların gündün güne teksir etmesine ve şimendifer güzergâhı olduğu cihetle hal ve şanı namalun bazı eşhasın da gelip gitmekte olmasına binaen merkez vilayette heyeti zabitanın miktarı kifayeye lüzumu derkar olduğundan, mevcut sekiz karakolhaneden başka yeniden iki karakolhanenin küşadı ve her karakolhanenin ehemmiyetine göre sekiz ila on nefer polis memuru ikamesi gerekmekte ayrıca bir karakol-ı adliye, bunada on beş polis 'zası temin-i devam-ı inzibati mucib olacağı gibi, mühimce bir kasaba halinde bulunan merkez vilayet mahalles-i Sille ve Kadınhanı nahiyeleri için de birer muavin refakatinde üçer dörder nefer polis memuru tefrik ve iğramı lazım geleceği, jandarma mıntikasına memur mülkiye müfettişi Naci bey tarafından tanzim olunan işbu cetvelde muharrer esbabın mevcudesiyle zam olunan polis miktarının ihtiyacat-ı hazıraya muvaffak bulunduğu tasdik olunur."

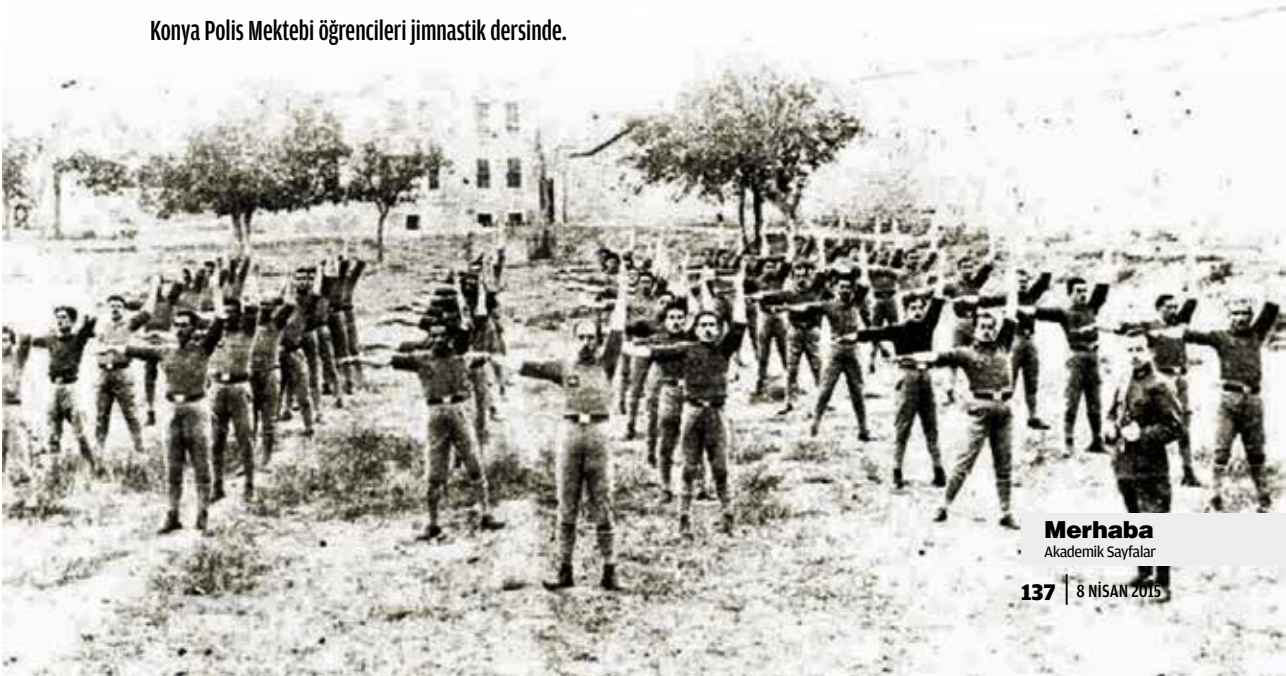
Ocak 1916 tarihinde **Polis Takviye Kıtaları** adıyla 100 personel vermiş ve bunlar karakollar arasında eşit olarak dağıtılmışsa da, bu personelden yeterli eğitimleri olmadığı için verim alınmamıştır. Öyle ki bu personelden postacılık veya nöbet hizmetlerinde bile faydalanılamamış, hatta zaman zaman polis memurlarına yük olmuşlardır.

"332 senesi bidayetinde bervecch-i maruz kadroda vuku bulan tezelzüllerden karakolların mevcudu tenkis ve devriyeleri adeta tatil derecesine getirilmiştir. Gerçi emniyet-i umumiye 'nin vukubulanteşebbüsâtı üzerine fi 14 Kanun-ı sani 331 tarihinde polis takviye kıtaatı namıyla yüz nefer ikmal efradı verilmiş ve bunlar ale'-l müsavât karakollara taksim edilmiş ise de efrad-ı merkumenin talim ve terbiye görmemiş bir takım kesaneden müteşekkil olması hasebiyle postacılık ve nöbet vazifelerinde bile emniyet-i tam hasıl olamamıştır..."⁽¹⁷⁾

Polis memurlarıyla takviye kı-

(17) BOA. DH. EUM. SSM.10/73.

Konya Polis Mektebi öğrencileri jimnastik dersinde.

Konya Polis Mektebi IX. Devre mezunları ve öğretmenleri.

tararın sayıları ve sahip oldukları silahların cins ve miktarları her ay düzenli olarak Harbiye Nezareti Ordu Dairesi'ne bildirilmekte idi.⁽¹⁸⁾

Diğer vilayetlerde belli bir nizam ve intizam dâhilinde olmasa bile, çarşı ve mahalle bekçileri gerektiğinde polise yardım ediyorlardı. Buralarda eskiden beri **çarşı ve mahalle bekçileri olduğu halde Konya'da, sadece çarşıda görev yapan 10-15 kişilik bekçi ve 2 bekçi başından oluşan bir teşkilat** görev yapmaktaydı. Karakollarda ihtiyat kuvvetinin olmaması bir olaya rastlayan polisin olaya müdahalesini yetersiz kılıyordu. Konya kadrosunun takviye edilmesindeki üçüncü adım bu alanda yapılmıştır. **1 Mart 1917 tarihinde** Meclis-i İdare-i Vilayet tarafından onaylanan ve polis teşkilatı içinde görev yapan **Çarşı ve Ma-**

halle Bekçiliği ihdas edildi. Bu görevliler 40 bekçi, 5 çavuş, 5 tahsildar ve bir tahsil memurundan ibaret olup, bekçilere elbise, kalpak, kundura, palaska ve sopa verilmiştir. Çarşı ve Mahalle Bekçileri polis teşkilatının bir parçası olarak görev yapmalarına rağmen maaşları başta olmak üzere bazı farklılıklar içeriyordu. Bekçilerin ücretlerinin görev yaptıkları yer ahalisince karşılandığı, ücretlerin bina başına alındığı anlaşılmaktadır. Bunun için binalar muntaka muntaka kaydedilmiş, tahsildarlar tarafından senelik bekçi ücretleri makbuz karşılığında toplanmış ve bu işlere nezaret etmesi için de bir **Tahsilât Komisyonu** kurulmuştur.

“Vilayat-ı sairede velev gayri muntazam olsun öteden beri çarşı ve mahalle bekçileri istihdamıyla idare etmekte olduğu halde Konya'nın yalnız çarşısında 10-15 bekçi ile iki bekçi başından ibaret polis dairesi ve çevrelerinden bi-haber

(18) BOA. DH. EUM. Memurin Kalemi (MEM.) 69/53.

1913'de Konya Polis Memuru (Derviş) Ahmet Günhan (1880-1940).

la'yüsel bir heyet bulunmakta idi. Derkar olan ihtiyacına binaen ol-
babdaki kanuna tevfikân talimat-
namesi tanzim ve Meclis-i İdare-i
Vilayetçe de tasdik edilerek 333 se-
nesi bidayetinde teşkilatına baş-
lanmak üzereve Martın birinden
itibaren teşkilatına başlanarak el-
yevm 40 bekçi ve 5 çavuş ile 5 tah-
sildar ve bir tahsil memuru tayin
edilmiş ve bekçilere elbise, kalpak,

kundura, palaska, ve sopa imal itti-
rilerek kendilerine bir şekl-i resmi
verilmiş ve oldukça inzibat-ı mem-
lekete tesir etmiştir merbut tali-
matnamesinin mütalaasında da
keyfiyet müsteban olacağı üzere
bekçi ücreti resmi, matbu, vemuar-
ref makkuz mucibince tahsildarlar
marifetiyle tahsil edilmekte oldu-
ğundan Konya şehri dahilindeki
bilocümle mebanî tahakkuk müfre-

dat defteri mucibince mıntıka mıntıkakayd ve zapt edilmiş ve her mebanıyeaid senevi bekçi üçürati tahakkuk ettirilmiş ve tahsilata nezaret itmek üzere tahsilat komisyonu tayin edilmiştir.”⁽¹⁹⁾

Personel yetersizliğini gidermek için atılan dördüncü adımda, Trablusgarp ve Balkan Savaşları sırasında Osmanlı hâkimiyetinden çıkan topraklarda görevli polislerden istifade edilmiştir. Bunların bazıları genelde ülke içerisinde, özelde ise Konya Emniyeti bünyesinde değerlendirilmişlerdir.⁽²⁰⁾

SÜVARİ POLİS MEMURLARI

Emniyet hizmetlerinin yerine getirilmesinde ulaşım hızı önemlidir. Ulaşım imkânlarının çok zayıf olduğu bir dönemde, at en hızlı ulaşım aracıdır. Bu durum dikkate alınarak Konya’da bir atlı polis teşkilatı kurulması için girişimler olmuştur. **29 Aralık 1912’de** Konya Emniyeti’nden Dâhiliye Nezaretine süvari polis birliğinin kurulması ile ilgili gerekçeler yazılı bildirilmiştir.

“...Nefs-i Konya şehrinin vesiat ve ekseri çapkınlık yüzünden eksik olmayan münaza’at ve mücarehatüzerine civarındaki polis mevakiinden telefonla haber verilen vuku-

*at mahallerine merkezden derhal yetişmek mümkün olmadığı gibi devr ve teftişide piyade ile temin kılınmakta ve binaenaleyh vukuata meydan bırakmamak ve hudusu halinde mütecasirlerini hemen yakalamak için süvariye ihtiyaç görül-
mekte olduğundan...”⁽²¹⁾*

Konya şehrinin genişliği ve çoğunlukla çapkınlık yüzünden çıkan anlaşmazlık ve yaralamalar sebebiyle çevre polis mıntıkalarından yardım istendiğinde, ayrıca kazalardaki polis birimlerinin teftişi gerektiğinde bu işlerin süvari polisle yapılmasının uygun olacağı belirtilmektedir. Bu yazıya Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti’nce ödenek yokluğu sebebiyle olumsuz cevap verilmiştir.⁽²²⁾

Ancak 1916/1917 yılında Konya’da süvari polislere rastlanmaktadır. Bir komiser muavini- nin emrinde görev yapan 7 polis memurundan ibaret süvariler bir karakol teşkil ediyorlardı. Kendilerine verilen mahallelerin inzi- batından sorumluydular. Aynı yıl içerisinde komiserlerden oluşan bir kurul, Konya’nın böyle bir sü- vari mıntıkasına ihtiyacı olmadığı, süvarilere ancak bazı merasim ve büyük hadiselerde ihtiyaç olacağı yönünde fikir beyan ederek süvari kuvvetinin mıntıkasının komşu karakollara taksim edil- mesine ve personelinin de müte- ferrikaya (merkezi nezarethane) dönüştürülmesine karar verdi.⁽²³⁾

(19) BOA. DH. EUM. SSM. 10/73.

(20) BOA. DH. EUM. MEM. 37/10.; “Mevaki-i harbiye- den gelip muvakkaten burada istihdam edilenlerle bulunduğu sınıfın vazifesini ifaya iktidan gayri mü- sair olmasına binaen tenzili sınıf edildiği mukadde- mantevarihimuhlifede arz olunan kıdemli ve kı- demsiz muavinlerle polis memurlarının 24 Temmuz 329 tarihli tahrirati alleri mucibince mürettebatı as- liyesine kayd olunarak mürettebatı sabıklarındaki atik ve buradaki cedid künye numaralarıyla ismi ve memuriyetlerini cedvelmerbud’u takdim huzuru alleri kılınmış olmakla künyelerine şerh verilmiş ve mütebaki polis namzedeleride tayin bulunduğundan bir haftaya kadar elbise ve levazım-ı sairelerinin ir- sali hususunda...”

(21) BOA. DH. EUM. MEM.23/1.

(22) BOA. DH. EUM. MEM.23/1.

(23) BOA. DH. EUM. SSM. 10/73.; “Yedi polis ile bir muavinden ibaret bulunan süvari memurları evvel- ce bir karakol teşkil etmekte ve kendilerine tefrik edilen şehir kısmındaki mahallelatın inzibatıyla iş- tigoal etmekte iken Konyanın böyle süvari minti- kasına ihtiyacı olmadığı ve ancak umumi devriyede

1923 yılında açılan Konya Polis Mektebi Binası. (Çiftmerdiven (Şems) Mahallesi Dr. Abdullah Salim Sokak)

1919'da Konya Emniyeti bünyesindeki süvari polislerin atları için verilen arpa ve saman bedellerinin arttırılması yönündeki talepten süvari polislerin bir süre daha hizmet verdiği anlaşılmaktadır.⁽²⁴⁾

Polislere Verilen Taltif ve Cezalar ile Tenzil-i Rütbe Uygulanması

Her kurumda olduğu gibi emniyet birimleri içinde teşvik amaçlı ödüllendirmeler ile disiplin ve kurum içi düzeni sağlamak amaçlı cezalandırmalar söz konusudur. Bu uygulamadan Konya polis teşkilatı da nasibini al-

mıştır. 1913 yılı Ağustos-Kasım ayları arasında Konya Emniyetinde kayıtlara göre 12 personel cezalandırılmış, 3 personel ise taltif edilmiştir.⁽²⁵⁾

Cezalar genellikle yevmiye kesimi şeklinde uygulanmıştır. Görevde uyumak, meslektaşlarıyla uyumsuzluk, meslek terbiyesiyle uygun olmayan mahallede oturmak suçlarına bir günlük yevmiye kesimi cezası uygulanmıştır. Görev yerini terk etme suçuna iki günlük, vazifesini suistimal etme suçuna ise kınamayla birlikte beş günlük yevmiye kesimine ilaveten 9 günlük maaş terki cezaları verilmiştir. Günümüzde görevde uyumak, görev yerini terk suçlarına 24 ay kıdem tenzili cezası, meslek terbiyesine uygun olmayan mahallede oturmak suçunun karşılığı sayılabilecek, hizmet dı-

ve bazı merasim-i ihtifalde ve bir hadise-i mühimme vukuunda istihdamı muvafık olacağı komisyonca takdir ederek mahallelatı mücavir bulunduğu karakollara taksim ve süvari heyeti de esbsüvar olmayarak müteferrikaya tahvil edilmiş..."

(24) BOA. DH. EUM. MH. 260/27.; "Konyada müstahdem süvari polis memurlarına verilmekte olan arpa ve saman miktarının arttırılmasının mümkün olmadığı"

(25) BOA. DH. EUM. MEM.41/11.

Ali Raşit Efendi'nin Konya Polis Mektebi Şehadetnamesi.

şında resmi sıfatın gerektirdiği saygınlığı ve güven duygusunu sarsacak eylem ve davranışlarda bulunmak suçuna 6 ay kıdem tenzili cezaları verilmektedir.⁽²⁶⁾ Söz konusu dönemde üç personel ödüllendirilmiştir.

Mustafa Hulusi Efendi adlı memur, faili meçhul bir cinayet olayını aydınlatarak şüphelisini yakalamasından dolayı 31 Temmuz 1919 tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nce maaşla ödüllendirilmiştir.

“Süleyman namlı şahsın meçhul bulunan katili Hüseyin Ali Oğlu

(26) Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü.

Mustafa'yı zahire ihraç ve derdestine muvaffak olan Konya vilayeti mürettebatından 56 numaralı polis memuru Mustafa Hulusi Efendi'nin bir maaş nisbetinde mükâfat-ı nakdiye ile icra-i taltifi müdüriyet-i âlice tensib için..."⁽²⁷⁾

Osmanlı polis teşkilatında liyakatsizliğinden dolayı tenzil-i rütbe uygulamasına da rastlanmaktadır. Konya kadrosunda komiser muavini iken liyakatsizliğinden dolayı polis memurluğuna indirilen **Ata Efendi Bin Mustafa** bu duruma örnektir.⁽²⁸⁾

HİZMET VERİLEN BİNALAR

1913 yılında Konya Polis Teşkilatı, valilik binasının⁽²⁹⁾ alt katında hizmet vermekte olup, dört oda bir yatakhanelen ibarettir. 1913 tarihli nizamnameye göre polisler haftada bir gün izinli olarak evlerine gidiyorlar, diğer zamanlarda görevli oldukları yerlerde kalıyorlardı.⁽³⁰⁾ Yetersiz olan fiziki mekânlar, teşkilattaki yeni yapılanmayla idari ve adli kısımlar için gereken yeni odalar nedeniyle tamamen yetersiz hale gelmişti. Yatakhanelenin zemin katta olması, lağım akıntıları duvar ıslanmalarını beraberinde getiriyordu. Komiserler içinde sağlıklı oda koşulları söz konusuydu. Mevcut yerlerde polisin yatırılmasının ve hizmet gördürül-

Konya Polis Mektebi Mezunu Ali Raşit Kamışçıoğlu
(1890-1965)

mesinin imkânsızlığı vilayete bildirilmişse de, binada başka oda bulma imkânı bulunamadı. Şehirde Emniyet binası için kiralanabilecek bina bulma imkânı da azdır. Ancak yine de polis müdüriyeti için bina kiralanması hususu Genel Müdürlüğe yazılarak aylık 1000 kuruş kira ücretinin 1914 yılı bütçesine aldırılması istenmiştir.⁽³¹⁾

(27) BOA. DH. EUM. MEM.194/70.

(28) BOA. DH. EUM. MEM.37/10

(29) Söz konusu bina halen Konya Valiliği olarak hizmet vermektedir

(30) Ömer Faruk Tutkun, Tarihi Süreç İçerisinde Türk Polis Teşkilatının Kuruluşu, Organizasyonu, Fiziksel Yapılanması, Aday Seçme Şekli, Eğitim Programları ve Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2002, s 117.

(31) BOA. DH. EUM. MH. 70/85.; "...hükümette polis için alt katta tefrik edilen daire dört oda bir yatakhanelen ibarettir polisleri mahsus yatakhanelen

Valilik binasında bulunan yakthane yeterli olmadığı için **Ertağrul Oteli**'nde⁽³²⁾ polisler için bir oda kiralanmıştı.⁽³³⁾ Emniyet müdürlüğünün hizmet binası olmadığı gibi karakollar da devletin binası olmayıp, vatandaşın kiralanmaktaydı. 8 Ağustos 1914 tarihinde yapılan bir yazışmayla Konya emniyetinin merkez ve bağlı kazalardaki mevcut karakolların aylık kira bedelleri bildirilmiştir.⁽³⁴⁾ 19 Nisan 1919'da **Alaaddin Karakolu**'nun kirasının arttırılması için bir havaleneme gönderilmiştir.⁽³⁵⁾

KAYNAKLAR

- ACARLI, M. Tayfun, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminden Bugüne Emniyet Hizmetlerinde Kullanılan Silahlar", *Çağın Polisi Dergisi*, S: 5 2009.
- ALYOT, Halim, *Türkiye'de Zabıta, Kozan Ofset*, Ankara 2008.

zemin katta olmasına mebni mahalli lağm bulunduğundan divar ıslanmasına ve teşkilat-ı cedide icabı polisin kısmı adli ve idari muamelatı içinde müstakil iki üç odaya daha ihtiyacı bulunduğundan bu cihet vilayete arz idilmiş ise de halen imkanı oda bulunmadığından ayrıca bir polis dairesi isticarı bildirilmektedir şu hali ile polisin muamelatı inzibatiyesinin... matlubedeceryanı mümkün olamayacağı cihetle tahsis edilen polisin yatırılması ve vazife gördürülmesi muvafık olamayacağı ve hatta komiserlere bile şerait-i sıhhiyeye muvafık bir oda tahsis edilememektedir hükümet dairesinde faza bir oda bile bulunamayacağı makamı vilayete takdim edilmiş olmasına rağmen her halde polis müdüriyeti için ayrı bir daire isticarına şiddetli lüzum görmüşdür bu sebeple şehri bin kuruluş isticarla şeraid-i sıhhiyeye muvafık bir daire bulabilecek imkanı bulunduğundan polis müdüriyeti içinğösterilen tahsisatın 330 senesi bütçesineidhali ve kabulü elzemdir"

(32)

(33) BOA. DH. EUM. MH. 164/20.

(34) BOA. DH. EUM. MH. 88/42.

(35) BOA. DH. EUM. MH. 189/20.; "Konya vilayeti Alaaddin polis karakolhanesinin kirasının arttırılması ve havalenemesinin gönderilmesi."

BOA. Dahiliye Mektubi Kalemı (DH. MKT.) 2014/85.

BOA. Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Muhasebe Kalemı (DH. EUM. MH.) 19/22, 260/27, 194/93, 70/85, 164/20, 88/42, 189/20, 105/62, 157/9.

BOA. DH. EUM. Asayiş Kalemı (AYŞ.) 46/6.

BOA. DH. EUM. Ecanib Kalemı (ECB.) 90/63.

BOA. DH. EUM. Levazım Kalemı (LVZ.) 23/53A, 69/50, 136/45, 26/7, 43-A/81, 43/93.

BOA. DH. EUM. Memurin Kalemı (MEM.) 69/53, 90/63, 37/10, 23/1, 41/11, 194/70, 18/21.

BOA. DH. EUM. Muhaberat ve Tensikat Kalemı (MTK.) 74/12.

BOA. DH. EUM. Seyrû Sefer Kalemı (SSM.) 10/73.

ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, TTK Yayınları, Ankara 1997.

ŞAHİN, Eyüp, "Osmanlı'dan Cumhuriyete Türk Polisinin Eğitimi", *Çağın Polisi Dergisi*, S: 98.

TONGUR, Hikmet, *Türkiye'de Genel Kolluk, Kanaat Basımevi*, Ankara 1946.

TOPKAYA, Adem, *Salnamelere Göre Konya Vilayeti, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Konya 2007.

TUTKUN, Ömer Faruk, *Tarihi Süreç İçerisinde Türk Polis Teşkilatının Kuruluşu, Organizasyonu, Fiziksel Yapılanması, Aday Seçme Şekli, Eğitim Programları ve Eğitim Süreçleri Üzerine Bir Araştırma, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Niğde 2002.

YARCI, Güler, "Osmanlı Polis Kıyafetleri ve Müteahhit Terziler, (1908-1923)" *Türk Kültüründe Terzilik*, S:2/2 Temmuz 2009.

31 Mart 2015 Salı günü Türkiye genelinde yaşanan elektrik kesintisi nedeniyle,
1 Nisan 2015 Çarşamba günü Akademik Sayfalar neşredilememiştir.
Okuyucularımızdan özür dileriz.